LOMMA KOMMUN

TJÄNSTESKRIVELSE

SN bilaga § 48/20 A

SOCIALFÖRVALTNINGEN

2020-06-02

Vår referens: Emma Pihl
Direkttel: 040-641 10 05
E-post: Emma.pihl@lomma.se
Diarienr: /Ärendebeteckning/
Er referens:

Förslag till budget för socialnämnden 2021 och plan för ekonomin 2022-2024

Ärende

Socialnämnden har att varje juni besluta om ett budgetförslag. Socialnämndens ansvarsområde innefattar tre områden nämligen Individ- och familjeomsorg, LSS-verksamhet och Hälsa, vård och omsorg. Budgetförslaget baseras på budget 2020, budgettekniska förändringar, tilldelad tillväxtpost men också resultatet av omställningsarbete, översyn av avgifter och effekt av upphandling.

Bakgrund

Socialnämnden har haft stora kvalitativa och ekonomiska utmaningar under 2019 och fortsatt under 2020. Budget 2021 tar avstamp i att samtliga KF-område ska ha en budget som speglar uppdraget.

Lomma kommun växer. Fler invånare betyder ett ökat behov av insatser inom olika delar av socialnämndens ansvarsområde. Detta gäller samtliga åldersgrupper och det ska beaktas att Lomma sedan ett antal år är Skånes barntätaste kommun. Detta tillsammans med en stor andel äldre utmanar socialnämndens uppdrag. För att möta befolkningens framtida behov är det förebyggande uppdraget viktigt. Inom delar av nämndens område finns ett mer utbyggt förebyggande arbete än i andra. Det finns ett uttalat önskemål från socialnämnden att utveckla förebyggande arbete inom hela nämndens ansvarsområde. En proaktiv satsning på till exempel unga ger en kortsiktig kostnad men ska ses som en långsiktig social investering för hela samhället. Meningsfull sysselsättning främjar hälsa och minskar i förlängningen behovet av socialtjänstens insatser. Att arbeta för att invånare kommer i arbete är för kommunen en viktig insats som ger effekter i hela samhället. Sedan tidigare finns förebyggande verksamhet inom äldreomsorgen med syfte att genom förebyggande arbete skjuta upp behovet av omvårdande insatser så långt det är möjligt.

Fortsatt utveckling av välfärdsteknik är ett annat sätt att möta framtida behov. Möjligheterna för användande av tekniska lösningar ökar i takt med att invånarna får allt större vana och erfarenhet av tekniska hjälpmedel tillsammans med ökad kompetens och vana bland verksamhetens medarbetare. Detta kan medföra att arbetsuppgifter som inte är direkt värdeskapande för invånaren kan automatiseras eller till och med utföras av invånaren själv. Det skapar i sin tur utrymme för det värdeskapande professionella mötet trots ökad befolkning och därmed ökade behov.

Sverige har gått in i en fas där arbetslösheten ökar samtidigt som välfärdsbehoven växer med demografiska förändringar. Socialnämnden var redan inställd på ekonomiska utmaningar, men pandemin slår än hårdare mot nämndens verksamheter. Sveriges kommuner och regioner bedömer att det kan dröja fram till 2023 innan samhällsekonomin är i balans igen vilket på olika sätt påverkar nämndens ansvarsområde.

Kompetensförsörjning är för nämnden ett utmanande område. Allt fler arbetsgivare konkurrerar om allt färre ”färdigutbildade” medarbetare. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har bedömt att det kan komma att behövas upp till 500 000 nya medarbetare i välfärdssektorn under de närmsta åren beroende på såväl ökade behov av välfärdstjänster men också på stora pensionsavgångar. Att ständigt arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare är en framgångsfaktor. Att aktivt sträva mot och sedan behålla varumärket ”Attraktiv arbetsgivare” är ett systematiskt arbete som innefattar närvarande ledarskap, kompetensutveckling och god arbetsmiljö.

Socialnämnden har valt att lägga en mer realistisk budget inom Individ- och familjeomsorg samt LSS-verksamhet. Dessa KF-områden har stått tillbaka i tidigare budgetprocesser och är lågt finansierade i relation till förväntningar på och behov i verksamheten. Omställningsarbetet pågår inom socialnämndens totala ansvarsområde vilket förväntas ge fortsatt effekt inom Hälsa, vård och omsorg.

Beslutsunderlag

Avgifter

Avgifterna har inför budgetarbetet 2021 setts över. Inom vissa delar i verksamheten har nämnden ingen rätt att ta ut avgifter, till exempel för insatser inom LSS. Inom andra delar bör självkostnadspris råda, till exempel avseende tillsynsavgifter inom IFO. Inom äldreomsorgen begränsas avgiftsuttaget för den enskilde genom så kallad maxtaxa och inkomstprövning. Kostnader för hyror och kost ska kommunen i normalfallet ta ut av den enskilde.

Under förutsättning att socialnämnden fattar erforderliga beslut om taxor inför 2021 så ökar intäkten inom IFO:s ansvarsområde med cirka 0,1 mnkr avseende tillstånd för tobak, alkohol och läkemedel. Dessa budgeteras inom IFO.

Invånarens nyttjande av förvaltningens lokaler har hittills inte varit förknippat med kostnader men för 2021 bör detta likriktas med resten av kommunens verksamheter. Under förutsättning att socialnämnden fattar erforderliga beslut om taxor inför 2021 så ökar intäkten med 0,15 mnkr. Dessa budgeteras inom HVO.

Kostnaderna för de invånare som reser till och från bland annat dagverksamhet och närståendeverksamhet med kommunens upphandlade taxiresor har inte justerats över tid. Denna avgift bör justeras för att vara på samma nivå som färdtjänst. Under förutsättning att socialnämnden fattar erforderliga beslut om taxor inför 2021 innebär det en intäkt om 0,1 mnkr. Dessa budgeteras inom HVO.

Budget 2021 och planeringsramar för 2022-2024 syns enligt nedan.

SOCIALNÄMND	År 2021	År 2022	År 2023	År 2024
Driftbudget 2020	**-345 288**	**-345 288**	**-345 288**	**-345 288**
Justering internhyra	322	282	242	202
Tillväxtpost	-7 580	-18 193	-29 833	-39 407
Kompensation för inflation, 2021	-300	-300	-300	-300
Löneökningar 2020 / PO-just	-815	-815	-815	-815
Utökning som konsekvens av extra generellt statsbidrag	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Projektledning , 2021, övertagande av särskilda boenden	-855	0	0	0
Indexuppräkning HVO, särskilt boende 2021, inflation 2021	-1 150	-1 150	-1 150	-1 150
Driftbudget socialnämnd = Budgetramar:	**-358 666**	**-368 464**	**-380 144**	**-389 758**
Förändring:	***-13 378***	***-23 176***	***-34 856***	***-44 470***

Effektiv upphandling
En förnyad upphandling av verksamhetssystem ger för 2021 effekt genom minskade kostnader inom socialnämndens ansvarsområde med cirka 0,7 mnkr. Dessa budgeteras inom HVO.

Momsersättning
I samband med övertagande av verksamhet från privat entreprenör påverkas socialnämndens ekonomi genom den så kallade momsersättningen och leder till ett intäktsbortfall.

Med momsersättning till kommuner avses de bestämmelser genom vilka bland annat kommuner kompenseras för ingående moms i icke momspliktig verksamhet. Kommuner kompenseras med viss procent av priset vid upphandling av verksamhet inom bland annat social omsorg. Ersättningen beräknas schablonmässigt, i det här fallet 6% av den kostnad som ger rätt till ersättning.

Utgångspunkten för beräkning i föreliggande underlag har varit OPI (omsorgsprisindex) och dess viktning, där löneutvecklingen står för 80% i kombination med KPI (konsumentprisindex) på 20%. Dock bör för Lomma kommuns räkning beaktas att ett flertal större kostnadsposter av karaktären ”varor och tjänster” bärs av socialnämnden idag, och ingår inte i den ersättning som entreprenören erhåller utifrån rådande avtal. Kostnadsfördelningen gör mer gällande en andel på 90% personalkostnader, och 10% övrigt.

Nedan följer en redovisning av effekterna för hemtjänst och särskilt boende. Denna effekt har för hemtjänsten hanterats inom befintlig budgetram.

Särskilt boende
Beräkningen bygger på att nettokostnaden (73,2 mnkr) utgår ifrån 2020 års budget. Allt annat lika, skulle bortfallet av momsbidrag respektive tillförandet av momslyft generera en ökad kostnad på 2,7 mnkr årligen då moms ej för lyftas på personalkostnader i egen regi. Observera att förutsättningarna för beräkningen inte har beaktat uppräkningar eller andra eventuella förändringar som kan få konsekvenser mellan åren 2020 och 2021.

Hemtjänst
Beräkningen bygger på att nettokostnaden (44,9 mnkr) utgår ifrån 2018 års budget. Allt annat lika, skulle bortfallet av momsbidrag respektive tillförandet av momslyft generera en ökad kostnad på 1,7 mnkr årligen utifrån antagandet att 90% av de totala kostnaderna består av personalkostnader.

Funktionshinderområdet

Insatserna enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade är en rättighetslag och ska ge goda levnadsvillkor som gäller hela livet. Cirka 0,4% av befolkningen i Lomma kommun, jämfört med 0,75% i genomsnitt i Sverige, har behov av insatser. Med en förväntad ökad befolkning i kommunen följer ett ökat antal invånare med behov av insatser med stöd av ”Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade”.

Sveriges alla kommuner delar solidariskt på kostnader som uppstår inom LSS-lagstiftningen. Låga egna kostnader betyder att Lomma kommun bidrar i högre utsträckning till övriga kommuner. I Lomma kommun ansvarar kommunstyrelsen för finansiering av LSS-utjämningssystemet. LSS-utjämningssystemet grundar sig på verksamhetsstatistik och kommunens räkenskapssammandrag. Under hösten 2019 gicks detta igenom och genom att kostnader fördelas mer korrekt har kommunstyrelsens utgift för 2020 minskat med cirka 1,7 mnkr. För 2021 är det inte möjligt att ange effekt ännu då räkenskapssammandraget för 2019 för samtliga kommuner ännu inte är klart men genom mer korrekt fördelning av kostnader har Lomma kommuns kostnadsmassa minskat.

LSS-lagstiftningen medger tio insatser vilka är; rådgivning och annat personligt stöd, personlig assistans, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse utanför det egna hemmet, korttidstillsyn för skolungdom över 12 år, boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom, bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet. Nedan kommer några av insatserna att beröras då socialnämnden prioriterar dessa i budgetarbetet för 2021.

Bostad med särskild service för vuxna
I Lomma kommun finns tre gruppbostäder med totalt 15 lägenheter samt en servicebostad om åtta lägenheter. I samtliga lägenheter bor personer med olika typer av funktionsnedsättningar. På boendena ska det finnas den personal som behövs för att ge goda levnadsvanor genom ett gott stöd och god omvårdnad för den enskilde kommuninvånaren. Med individuellt anpassad hjälp ska insatserna tillgodose både psykiska, fysiska och sociala behov. Det rör såväl basala behov som hjälp med att äta och dricka, sköta personlig hygien och klä sig men också att så självständigt det är möjligt tillreda måltider, göra ärenden och inköp, kommunicera, upprätthålla sociala kontakter och bryta isolering.

Nämnden bedömer att det redan år 2024 föreligger behov av ett nytt boende om sex lägenheter för personer med funktionsnedsättning. De lägenheter som tillskapats under de senaste åren är alla ianspråktagna. Det innebär att personer i Lomma kommun i behov av stöd- eller gruppboende idag inte kan få det. Frågan kring att flytta hemifrån till egen lägenhet är för många inom LSS-verksamheten ett stort steg och efterfrågan uppstår oftast först när det finns lägenheter att tillgå. Finns det inga lägenheter fortsätter invånaren att bo hemma vilket inte alltid gynnar individens utveckling. När en ansökan om boende inkommer och det inte finns lägenheter att tillgå blir extern placering alternativet. Detta är inte är gynnsamt varken för individen som har sitt sociala sammanhang i kommunen eller för Lomma kommun då detta ofta blir långa externa köp av platser.

Grunden inom LSS-verksamhet är att brukaren ska göra så mycket som möjligt själv och bemanningsbehovet är då inte så högt som i andra delar av socialnämndens ansvarsområde. I takt med att vårdtagarna åldras faller denna tanke och till del börjar behoven likna de som finns inom hemtjänst eller vid särskilda boende. Allt fler personer med funktionsnedsättning lever allt längre och under det senaste decenniet har allt fler uppnått hög ålder och pension. Åldrandet kommer dessutom ofta tidigare hos personer med funktionsnedsättning än hos övriga befolkningen. Detta skapar särskilda utmaningar i bostäder med särskild service då vårdtyngden ökar och resurserna inte är tillräckliga för att uppnå goda levnadsvanor, varken hos den som åldras eller de andra på boendet.

Ensamarbete är vanligt i denna verksamhet vilket försvårar vid omsorgen hos den åldrade omsorgstagaren då det kan krävas dubbelbemanning.

Budgettillskottet förväntas att tillsammans med ytterligare samplanering mellan verksamheterna möta behovet av förstärkt bemanning.

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
Barn och unga med funktionsnedsättning kan behöva tillsyn efter skoldagens slut även när de blir äldre än skollagens ramar. Avsikten med insatsen är att ge eleven en trygg och meningsfull fritidssysselsättning och ska främja social gemenskap samt ge fysisk och psykisk stimulans. Denna verksamhet bedrivs internt i kommunen vid Skolskeppet men det finns en handfull ungdomar som har korttidstillsyn utanför kommunen. Denna insats verkställs ofta i närheten till den skola barnet eller ungdomen går i och i det fall barn- och utbildningsnämnden beslutar att integrera fler barn och ungdomar i den ordinarie skolan eller ta hem skolverksamhet har det en direkt påverkan på behovet i denna verksamhet.

Behovet ökar kontinuerligt och 15 elever har hittills beslut som gäller för 2020, i egen eller extern regi.
Sedan 2017 har antalet barn med beslut i **egen regi** mer än fördubblats, från fyra barn 2017 till tio barn/ungdomar hittills 2020. Dessutom har åldersspannet ökat markant från enbart barn i spannet 10-14 år under 2017 till en majoritet inom åldersspannet 15-17 år under 2019. För 2020 ses dessutom ytterligare äldre deltagare, i åldersspannet 18-21 år.

Behovet av tillsyn kan variera mycket och måste därför kunna utformas på ett flexibelt sätt. Det ökade åldersspannet har gjort att lokalerna inte längre är helt ändamålsenliga då trygghet och säkerhet ska kunna garanteras för alla deltagare och behoven helt naturligt skiljer sig mycket mellan 10-14 år och 18-21 år. Detta har medfört ett ökat behov av bemanning för att uppnå lagens intentioner om goda levnadsvanor.

Budgettillskottet förväntas möta behoven 2021 genom samplanering med korttidsvistelse men det är av vikt att samplanering sker mellan barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden för att möta behoven även framåt.

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
Syftet med insatsen är att barnet eller ungdomen ska få rekreation och miljöombyte men det kan också vara ett sätt att bidra till en frigörelseprocess mellan barn och vårdnadshavare eller som en förberedelse för den som ska flytta hemifrån. Slutligen ges anhöriga avlastning och utrymme för avkoppling.

Behovet ökar kontinuerligt och 17 barn/ungdomar har hittills beslut som gäller för 2020 i egen eller extern regi, kollo ej medräknat.
Sedan 2017 har antalet barn/ungdomar i **egen regi** ökat från ett barn 2017 till åtta barn/ungdomar hittills 2020. Dessutom har åldersspannet ökat markant från enbart en ungdom 15-17 år till en variation mellan åldersspannet 7-10 år och 18-21 år. Deltagarnas beviljade dygn/månad varierar mellan 2,5 och 6 men sammantaget ska cirka 34 dygn per månad verkställas.

Inom detta område varierar behovet av tillsyn än mer eftersom hela dygnet ska verkställas. I Lomma kommun erbjuds korttidsvistelse till barn och ungdomar i samma lokaler som korttidstillsynen, Skolskeppet. Antalet sängplatser är begränsande i denna verkställighet. Tidigare har barn och ungdomar erbjudits korttidsvistelse under helgen, vilket varit mycket uppskattat av såväl barn/ungdomar som vårdnadshavare, men på grund av ökad efterfrågan erbjuds nu vistelsen även på vardagar. Ramen för personalbudgeten ger, trots omfördelningar och omplanering, inte utrymme för en individanpassad vistelse med goda levnadsvanor.

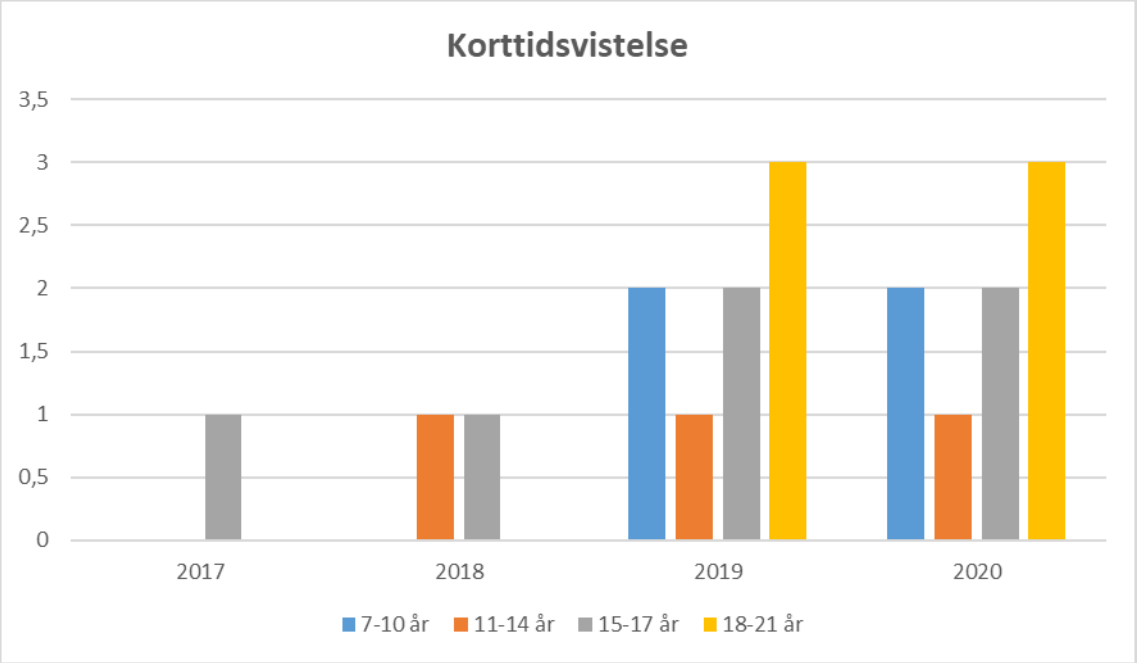

Budgettillskottet förväntas möta behoven 2021 genom samplanering kring korttidstillsyn.

Fritidsaktiviteter och mötesplatser
Fritidsverksamheten erbjuder och arbetar för en aktiv fritid för personer tillhörande målgruppen inom LSS. Ett utökat samarbete med kultur- och fritidsnämnden skulle främja kommuninvånarens kulturliv både som vuxen och för barn och ungdomar. Detta arbete ska intensifieras under 2021.

Nämnden har under 2019 dessutom sett ökade behov av personlig assistans, avlösarservice och ledsagarservice. Behov som förväntas bli bestående eller öka under kommande år relaterat till ökande behov och ökande befolkning, det vill säga redan för 2020.

Vid uppföljningen efter kvartal 1 2020 prognosticeras för KF-området ett underskott om 3,85 mnkr. Underskottet beror på behov av ökad bemanning inom gruppboende, ytterligare extern placering och ökad personlig assistans.

Barnkonsekvensanalys

Utifrån de förutsättningar som anges kring verksamheten Skolskeppet tydliggörs att ramen för personalbudget inte möjliggör en individanpassad vistelse med goda levnadsvanor. Att blanda barn med stora åldersvariationer anses inte i de flesta andra verksamheter positivt då det finns för stora variationer i stöd, behov och utveckling. I detta fall utgörs dessutom en del av brukargruppen (upp till 21 år) av vuxna. Det är i de flesta sammanhang centralt att separera barn och vuxna men i Skolskeppets verksamheter är barn och vuxna under samma tak och i samma miljö. Detta är inte tillfredställande utifrån barnrättsperspektiv i synnerhet som det är en redan utsatt målgrupp.

Budget
Avdelningens tillskott av välfärdsmiljarder från 2020 kvarstår, 0,75 mnkr.

Avdelningen kommer att tillskjutas ytterligare 2,35 mnkr från tillväxtposten för att möta de kända ökade behoven av bemanning inom gruppboende samt bemanningsbehoven inom korttidsvistelse men också behovet av extern placering.
Sammantaget tillskjuts LSS-verksamheten 3,1 mnkr för 2021, oaktat löneökningar och indexuppräkningar.

Individ- och familjeomsorg

Varje kommun har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. Lomma kommuns individ- och familjeomsorg består av verksamheter som ger olika former av stödinsatser efter individers och familjers behov, med särskilt ansvar för att barn och ungdomar växer upp under goda och gynnsamma förhållanden. Verksamheten ansvarar för myndighetsutövning enligt företrädesvis socialtjänstlagen, lagen om vård av unga och lagen om vård av missbrukare, samt utreder och fattar beslut om stöd, boende och behandling till barn och unga, familjer och vuxna. Verksamheten ansvarar också för familjerätt, öppenvård, ekonomiskt bistånd, sysselsättningsinsatser, internservice, tillstånd och tillsyn enligt alkohol- respektive tobakslagen samt mottagandet av nyanlända barn, familjer och vuxna.

Individ- och familjeomsorgens verksamhet är en liten verksamhet med låga kostnader per invånare och brukare. Dock innebär de senaste årens förändrade förutsättningar, såsom ett ökat antal nyanlända med större behov av stöd i etablering, ungas psykiska ohälsa som påverkar skolnärvaron samt efterverkningar i form av arbetslöshet i spåren av coronapandemin att individ- och familjeomsorgen kommer att behöva öka insatserna inom bland annat dessa områden. De ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin är i nuläget svåra att överblicka, men de blir sannolikt kännbara i flera år framöver. Som en följd av oro och otrygghet förutsäger Sveriges kommuner och regioner att den psykiska ohälsan bli större, vilket medför ökade behov av insatser och därmed kostnader såväl i regionerna som i kommunerna.

Enligt Sveriges kommuner och regioner förväntas nationellt sett det ekonomiska biståndet öka med 30 procent från 2018 till 2021. Sveriges kommuner och regioners uppgifter, tillsammans med utfallet efter kvartal 1 2020, gör att socialnämnden bedömer att antalet hushåll i behov av ekonomiskt bistånd ökar med 25%. Budgetbehovet för ekonomiskt bistånd bedöms öka med 1,5 mnkr. Ekonomiskt bistånd är en kortsiktig lösning och för att stärka invånaren att (åter)gå i arbete ska socialnämnden fortsätta arbetet att främja egen försörjning för invånaren genom att kravställa biståndet.

Under de senaste åren har minskade behov inom integration och ensamkommande medfört att individ- och familjeomsorgen minskat sin verksamhet. Parallellt med att verksamheten för ensamkommande barn och unga har minskat har mottagandet av nyanlända fortgått. Etableringen av nyanlända går inte i takt med minskande intäkter från Migrationsverket då enbart 34 % har ett arbete 90 dagar efter etableringsprogrammets avslut. Det innebär fortsatt högre kostnader inom nämndens ansvarsområde samtidigt som intäkterna minskar.

Sysselsättning är en avgörande fråga för individen och samhället, socialnämnden poängterar att arbetslinjen ska råda i kommunen. Fortsatt utveckling av framtagen arbetsmodell för etablering av nyanlända med fokus på sysselsättning och etablering ska ske då denna har visat sig vara framgångsrik. Att proaktivt och kreativt arbeta för att människor, som befinner sig i och mellan studier eller arbete ges förutsättningar att stå på egna ben med sikte på kompetensutveckling och kompetensförsörjning ger goda effekter för såväl den enskilde som för samhället.

Arbetet ska också fortgå med etableringsinsatser med fokus på arbete och bostäder som gynnar invånarna. Detta gäller unga utan sysselsättning, arbetssökande nyanlända samt personer med psykisk ohälsa.

Till socialnämndens uppgifter hör också att genom uppsökande verksamhet och främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden, svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

Förebyggande arbete har en central betydelse i socialnämndens arbete för att se till att barn och deras familjer vid behov får tillgång till stöd och skydd. Socialnämnden ska bedriva uppsökande

verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa. Socialnämnden bedriver idag förebyggande insatser i form av samtalsmottagning i egen regi inom öppenvården såsom ”råd & stöd” och rådgivning av socialpsykiatrin. Kommunen erbjuder också familjerådgivning, kriscentrum samt Maria mellersta mottagning. I dagsläget erbjuds barn organiserad gruppverksamhet inom Kriscentrum i form av Lysmasken och missbruksbehandling genom Maria mellersta mottagningen.

Socialnämnden vill de kommande åren arbeta i större omfattning med tidiga och främjande insatser för alla barn. I likhet med övriga aktörer i samhället har nämnden identifierat behov av tidiga och förebyggande insatser. Tidiga insatser för barn och unga är därför ett fokusområde för nämnden och genom samverkansarbete med de yrkesroller som verkar på de arenor där barn finns ska detta arbete stärkas. Inom området ses ett ökande behov av insatser relaterat till bland annat en ökad psykisk ohälsa som kan yttra sig på olika sätt. Det förebyggande arbetet för barn och unga kommer, med hjälp av stimulansmedel under 2021, och med hjälp av förstärkt budget från och med 2022, att innebära tidigare och mer tillgängliga insatser.

Fortsatt digitalisering är nödvändig för att kunna möta framtidens behov och kommande resursfördelning. Den digitala transformationen som är påbörjad kommer att fortsätta genom införandet av medborgartjänster för alla målgrupper. Införandet av automatiserade handläggningsprocesser i de delar där det är gångbart är positivt vad gäller att kunna möta det ökande behovet av insatser. Vidare kommer fler digitala stöd-, vård- och behandlingsalternativ inom öppenvården att erbjudas. Detta kommer att bidra till högre tillgänglighet och därmed större möjlighet för invånaren att lyckas med sin behandling.

Vid uppföljningen efter kvartal 1 2020 prognosticeras ett överskott om 1,8 mnkr. Överskottet beror på en försiktigt lagd intäktsbudget från migrationsverket tillsammans med färre externa placeringar under årets första månader än förväntat.

Barnkonsekvensanalys
Lomma kommun är för den större gruppen invånare en socioekonomiskt trygg eller relativt stark kommun. Det har inneburit att individ och familjeomsorgen dels varit en tämligen liten verksamhet dels utgjort en verksamhet som inte hanterat större volymer av social utsatthet. I takt med att förutsättningar ändras, och exempelvis omvärlden kommer närmre, så ändras också behovet av insatser.

När det gäller perspektiv på barnets bästa och frågor som ligger inom individ och familjeomsorgen så som exempelvis ekonomiskt bistånd, öppenvårdsinsatser eller arbetet kring mottagande och etablering av nyanlända familjer så går barnets bästa ofta i linje med de insatser, aktiviteter, främjande perspektiv och stöd som utgör det bästa för föräldrarna (och eller vårdnadshavarna). Det innebär att allt som görs proaktivt för att stötta vuxna till att stå på egna ben tryggt och stabilt, indirekt nästan alltid är det bästa för barn, i allmänhet.

Socialnämnden ger förutsättningar för att arbeta för att främja individer att bli självförsörjande vilket indirekt gynnar barns utveckling och trygghet. Att säkerställa att det finns ett långsiktigt tänk att jobba för trygga boendelösningar är i linje med barnets bästa. I forskningen ses tydliga kopplingar mellan barns mående och förutsättningar att lyckas i skolan. Att arbeta med tidiga främjande insatser gynnar hela familjen och hela samhället.

Utifrån det perspektivet är det i linje med barnets bästa att i budgeten arbeta för att skapa förutsättningar för att individ- och familj ges förutsättningar att arbeta med främjandeperspektiv i alla sina enheter och inom sina olika områden. Detta med anledning av att det inte bara är effektivt för att främja barnrättsperspektivet som helhet, utan för att det också är gynnsamt i arbetet för att skapa social hållbarhet för hela samhället.

Budget
Avdelningens tillskott av välfärdsmiljarderna från 2020 kvarstår, 0,75 mnkr.

Avdelningen kommer att tillskjutas ytterligare 1,7 mnkr från tillväxtposten för att möta minskade intäkter från Migrationsverket, ökade volymer av försörjningsstöd samt för prioritering av arbetet med förebyggande insatser. Effekt av ökade avgifter om 0,1 mnkr förstärker IFO:s budget.

Sammantaget tillskjuts IFO 2,55 mnkr för 2021, oaktat löneökningar och indexuppräkningar.

Hälsa, vård och omsorg
För att möta framtida behov av vård och omsorg krävs effektiviseringar. Rätt händer gör rätt saker, fysisk närvaro där det ger mervärde och systematisering för att ta bort icke värdeskapande arbetsuppgifter.
Socialtjänstlagen anger att invånaren ska ges skälig levnadsnivå och den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd.

Befolkningsutvecklingen i de äldre åldersgrupperna prognostiseras enlig Sveriges kommuner och regioner innebära en dubblering i antalet fram till 2030. Det innebär att inom några år kommer det att behövas ytterligare särskilt boende för äldre och detta planeras till 2025. Eftersom verksamhet är i ständig förändring är det nödvändigt med en byggnation som skapar möjlighet för olika innehåll beroende på behovet i befolkningen. Hemtjänst och övrig service ligger tidigare i förloppet, här krävs nya arbetssätt tillsammans för att möta befolkningens behov. Omställningsarbetet som bedrivs inom socialnämndens ansvarsområde är ett sätt att möte detta. Socialnämnden vill dock poängtera att behoven i befolkningen inte med automatik följer demografins utveckling.

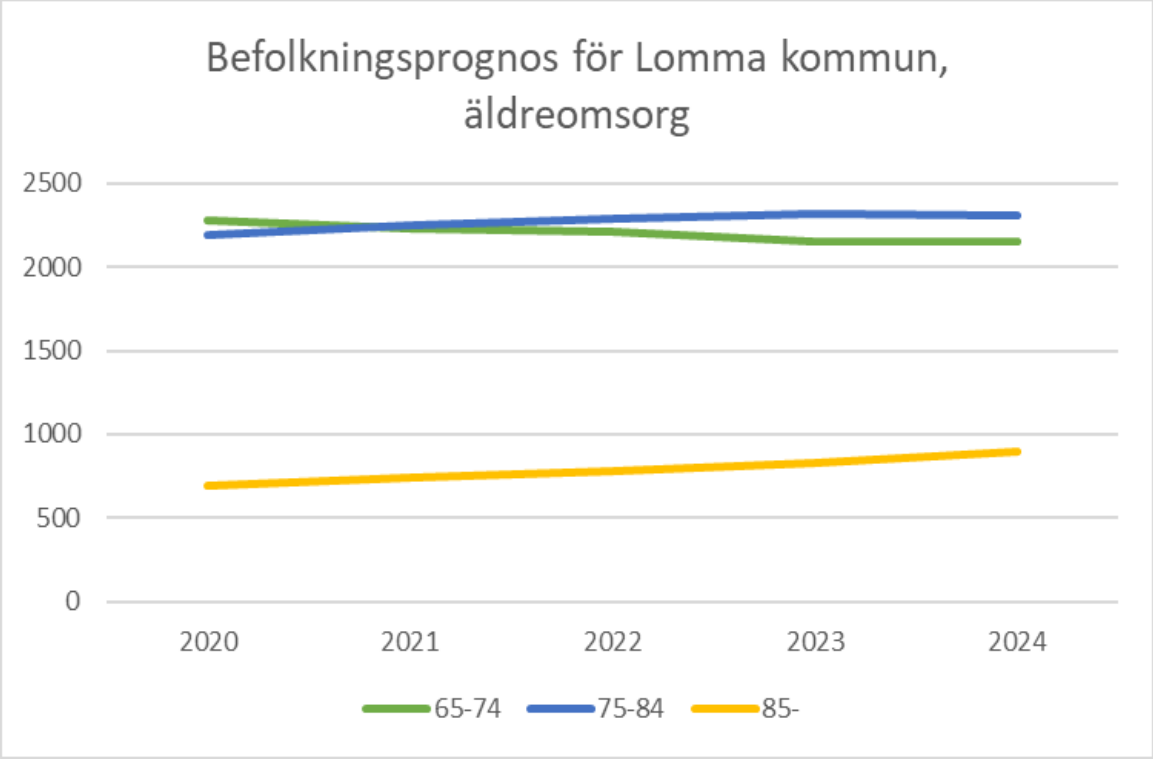

Hemtjänst
Hemtjänsten togs hem till egen regi under 2019. Vid uppstarten planerades för tre hemtjänstområden men detta visade sig vara för stora ansvarsområden räknat till det totala antalet vårdtagare, närstående och medarbetare samtidigt som verksamheten skulle byggas upp. Antalet enhetschefer utökas under slutet av 2020 till fyra och det avdelas en avdelningschef specifikt till hemtjänst och förebyggande verksamhet. Allt för att skapa goda förutsättningar för att förbättra kvaliteten för vårdtagaren men också vara en attraktiv arbetsgivare samt uppnå en ekonomi i balans.

Hemtjänstens processer är kartlagda från beslut om insats till verkställighet, som ett resultat av att den genomlysning som gjordes 2019 påtalade diskrepans mellan fattade och verkställda beslut. Det påståendet har inte kunnat befästas i den riktade undersökning som nu gjorts. Förvaltningens egen utredning visar att det finns en effektiviseringspotential i verksamheten men den visar också att hemtjänstens insatser inom HSL-området samt dubbelbemanningar är resurskrävande.

I samband med övertaget från privat entreprenör togs befintlig budgetram över av egen regi. Detta innebar att den momskompensation som socialnämnden kunde tillgodoräkna sig vid användande av privat aktör uteblev. En annan effekt blev att lönerna hos den privata aktören inte låg i nivå med lönebilden i socialförvaltningen i Lomma kommun eller i jämförelsekommuner. Att ha en samlad lönebild för en kommun är nödvändigt för att vara en attraktiv arbetsgivare och har inneburit att nyrekryteringar kommit in på en högre lönenivå än de medarbetare som togs över från den privata aktören. Detta har i sin tur lett till att ytterligare medarbetare sagt upp sig och lönenivåerna har höjts. Detta har inte bara medfört en ren kostnadsökning utan än värre, kvalitetsbrister då erfarna medarbetare valt att gå till andra arbetsgivare. Det togs hänsyn till lönenivåerna i lönerevisionen 2019 men det var inte möjligt att inom den ramen att nå hela vägen. Socialnämnden har genom interna omfördelningar påbörjat arbetet med en budget som motsvarar kända förutsättningar med hjälp av tillväxtpost och interna förändringar av budget.

Inom hemtjänstens verksamhet kommer socialnämnden att fastställa nya riktlinjer under hösten 2020 för att möjliggöra att biståndsbesluten bli mer definierade och tidsbestämda. Det kommer att öka rättssäkerhet och jämlikhet inför 2021. Sannolikt bidrar det även till att möta det ökade antalet invånare i behov av hemtjänstens insatser. Dock är det nödvändigt att komma ihåg att förändrade riktlinjer får successivt genomslag då det endast är beslut som fattas efter ikraftträdande av nya riktlinjer som omfattas av dem.

Vid uppföljningen efter kvartal 1 2020 prognosticeras ett underskott om 15 mnkr för hemtjänstens verksamhet. Effektiviseringspotential finns i verksamheten men framför allt kommer nya, mer definierade riktlinjer, att ge effekt. Underskottet beror också till del på tidigare beskriven momsersättning 1,7mnkr men också på det tidigare beskrivna löneglappet vilket motsvarar 0,9 mnkr för helåret. Förvaltningens utredning visar också att det beror på dubbelbemanning samt tidskrävande HSL-insatser.

Vid uppföljningen efter kvartal 1 2020 prognosticeras ett underskott om 6,5 mnkr för HSL-organisationens verksamhet. Detta beror på ett flertal uppsägningar som ersatts med hyrsjuksköterskor. Att bemanna verksamheten med egna anställda sjuksköterskor är en förutsättning för gott resultat och verksamheten förväntas klara detta för 2021.

Budget

Avdelningens tillskott av välfärdsmiljarderna från 2020 kvarstår om 1,5 mnkr och riktas till hemtjänstens verksamhet.

KF-området HVO, riktat mot hemtjänsten, kommer att tillskjutas ytterligare 3,83 mkr från tillväxtposten samt cirka 4,0 mnkr utifrån interna justeringar inom HVO. Dessa justeringar definieras närmre i höstens detaljbudget. Effekt av egna ökade avgifter om 0,25 mnkr samt effekter av upphandling om 0,7 mnkr förstärker hemtjänstens budget.

Sammantaget har hemtjänsten tillskjutits 10,28 mnkr för 2021, oaktat löneökningar och indexuppräkningar. Omställningsarbete som pågår för 2020 har inte hittills get full effekt men detta arbete fortsätter under 2021.

Övriga verksamheter inom HVO erhåller inget tillskott genom tillväxtposten för 2021.

Särskilt boende
I samband med att särskilt boende tas hem i egen regi från mars 2021 kommer verksamhetsområdet att öka kraftigt i omfång. Övertaget omfattar sammantaget 159 lägenheter fördelat på fyra olika särskilda boende. Idag beläggs 153 lägenheter utifrån entreprenörens tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg.

Arbetet med övertaget pågår. Den kvalitet som noterats i avtalsuppföljningar samt i dialog med närstående ger vid handen att prioriteringar och satsningar i form av personalresurser samt kompetensutvecklingsåtgärder tillsammans med satsning på välfärdsteknik och digitalisering är nödvändigt. I arbetet är det viktigt att notera att ett högre löneläge för medarbetare i kommunal regi föreligger och risken att förlora kompetenta medarbetare i övertaget ska undvikas, jämför hemtjänstövertaget.

Totala kostnaden för särskilt boende är i nationell jämförelse ungefär i mellanskiktet. Dock är den ersättning som betalats ut till den privata entreprenören i jämförelse låg, vilket tyder på höga övriga kostnader såsom hyror och overhead.

Socialnämndens uppdrag för 2021 utgår från de förutsättningar som entreprenören har avseende platser. Vid övertaget i egen regi kan detta över tid förändras i fördelningen mellan demens och somatik men det finns också möjlighet att använda samtliga lägenheter.

Budget
För särskilt boende 2020 finns en nettobudget avsatt om 73,2 mnkr. För 2021 har en ramjustering skett utifrån indexuppräkning för årets första två månader. För resterande period av 2021 tas ingen hänsyn till den momseffekt som uppstår vid drift i egen regi. Detta ger en reell kostnadsökning om 2,3 mkr som ska hanteras inom ram. För 2021 finns totalt sett 74,3 mnkr.

Investeringar

Socialnämndens investeringsbudget för 2021 omfattar utbyten av tekniska hjälpmedel inom främst särskilda boende för äldre i enlighet med tidigare år. Övertaget av särskilt boende kommer att innebära ett investeringsbehov om totalt 1,3 mnkr vilket rör datorer med tillbehör, 0,5 mnkr, nya larm på särskilda boende, 0,3 mnkr, samt övriga inventarier/investeringar i samband med övertaget, 0,5 mnkr.

Den totala investeringsbudgeten uppgår till 2,1 mnkr för 2021.

Som beskrivet ovan beräknas behov om ett nytt gruppboende föreligga senast år 2024 och ett nytt särskilt boende om 40 platser föreligga 2025. Socialnämndens lokalförsörjningsplan läggs fram under hösten 2020 och kommer där närmre beskriva behoven.

Förslag till beslut:
Socialnämnden godkänner förslaget till driftbudget för socialnämnden år 2021 och översänder den till kommunstyrelsen

Emma Pihl
Socialchef

Peter Johansson
Förvaltningsekonom